

Barocul Italian:

Leaganul arhitecturii baroce este Roma. Barocul it cuprinde 3 etape : timpuriu, de apogeu si cel tarziu. Spatialitatea complexa este sustinuta de o plastica arhitecturala extrem de bogata, consistenta in decorativismul sau.

Barocul la Roma:

Giacomo della Porta: continua lucrarile incepute de Michelangelo la **Piata Capitoliului** si cele ale lui Vignola la **biserica Il Gesu**, construiește vila **Aldobrandini** in ale carei gradini initiaza compunerea de tip baroc ale aleilor, dispuse in trident a spatiilor vrezi si a jocurilor de lumina.

Dominico Fontana: colaboreaza cu Giacomo la terminarea cupolei **Sf Petru** , edifica un corp de cladire la Vatican in curtea Belvedere, construita de Bramante. Reface **palatul Lateran**, initiaza trasarea viitoarei **Piazza del Popolo**. Fontana **Acqua Felice** ramane cea mai imp opera a sa .

Carlo Maderna: asistent a lui Fontana , sef la catedrala **Sf Petru** unde construiește nava si fatada baroca, completeaza constructia alungand nava catre vest si executand fatada principala intr`o maniera a barocului timpuriu. Introduce caracterul stilului baroc in constructia bisericilor romane **Santa Susanna**(se remarca decoratia sculpturala cu relief pronuntat) si **Santa Maria de la Vittoria** .

Gianlorenzo Bernini : construiește **grandioasa piata** barocca- roma **catedrala sf Petru** - (ansamblul dezvoltat in plan o forma de cleste si este materializat de o nesfarasita colonada, compozitia pare a invita la accesul in catedrala, forma eliptica a spatiului de trecere in piata este tipic baroca, colonada dorica este tratata in arhitectura clasica si aminteste de porticile vilelor paladiene), exemplu clasic al stilului. Realizeaza **Piata Navona** si in aceasta piata construiește biserica Santa Agnese, datarea acestor pietre cu o multitudine de elemente de ambient urban: fantani, grupuri statuare, obeliscuri- pt a sublinia arhitectura pietei si pt a unifica spatial architectural cu cel urban. Remarcabile sunt resedintele: *palatele berenini*. Executa fatada si vestibulul scarii , corpul central larg deschis catre exterior exprima noile conceptii ale barocului, ampla dezvoltare a scarii centrale de plan oval in 2 rampe este caracteristica acelorasi conceptii , fatada tratata intr`o suita de ordine suprapuse realizeaza o accentuata relatie int- ext si prezinta catre strada elemente care pana atunci erau specifice curtilor interioare romane, fatade senina cu un relief accentuat, tratarea in persp falsa a arcadei , de la ultimul etaj in scopul marii senzatiei de adancime. **Biserica San Andrea al Quirinale** - dispozitia planului oval orientat transversal fata de intrare , dinamica fatada realizata intr`un relief puternic , confera monumentului un vadir caracter baroc. Ultima lucrare **Scala Regia de la Vatican** iustreaza talentul tau in folosirea elem scenografice , iluzii optice, persp fortate , efecte de lumina si umbra , conditii dificile de amplasare a scarii in constructia existenta, accesul perpendicular pe traseul scarii care debuteaza spre nisa cu statuie , pt ca apoi scara sa uimeasca prin lungimea sa, accentuate de perspective falsa. Scara ft lunga si relative ingusta nu are pereti paraleli , solutie care impreuna cu colonada ce o fanceaza, si bolta in leagan de dimensiuni descrescande determina o perspective falsa .

Francesco Borromini: executarea **bisericii San Carlo alle Quarto Fontane** – in ciuda dimensiunilor ft mici e unul dintre cele mai celebre monumente ale barocului. Planul oval in care unduiesc forme curbe si contracurbe este de fapt reluarea in spirit baroc a motivului din renastere- cruce greaca acoperita cu cupola. Biserica este rezultatul combinarii a 5 fguri geometrice. Reuseste sa compuna o fatada care participa la “miscarea generala a constructiei” si care este una din cel mai stralucit exemplu al perioadei. **Biserica San Ivo della Sapienza** e o savanta compozitie pe plan central , rezultat din intersectia a 2 triunghiuri echilaterale combinate cu cercuri secante care genereaza capelele si planurile contracurbe, fatada prezinta un factor de neprevezut prin imbinarea curbei concave a corpului bisericii cu cea unduita a tamburului cupolei. La **biserica Santa Agnese** –planul octogonal inscris in patrat este flancat de capele laterale care dinamizeaza spatial interior in sens longitudinal, fatada de aspect mai sever decat creatiile

precedente , are partea centrala articulata pe curb si flancata de 2 turnuti care strajuiesc cupola cu tambur inalt.

Pietro da Cortona: realizeaza fatada **bisericii Santa Maria della Pace** –miscarea dinamica este accentuata de porticul semicircular convex de la parter, caruia i se opune curba concava de la partea superioara , acumularea de pilastri si coloane pe aceasta fatada relativa ingusta ii confera un autentic caracter baroc .

Carlo Rainaldi: realizeaza la Roma fatada **bisericii Santa Andreea della Valle** , compozitia fatadei utilizeaza intr`o expresie plastica agitata elemnte de arhit clasica. Realizeaza si fatada cu absida de la **biserica Santa Maria Maggioare** . la Roma **Piazza del Popolo**(se includ si **bisericile Santa Maria in Monte Santo si Santa Maria dei Miracoli** – marcheaza porniea celor 3 artere din piata spre centrul orasului) ansamblu urban roman, reprezentativ pt tendintele de evolutie a orasului. Cele 2 biserici identice ca exresie plastica strajuiesc tridentul de strazi care pornesc din piata spre centrul Romei.

C:Forta si rapiditatea cu care s`a raspandit barocul se datoreaza in primul rand impulsului dat de cei doi arhitecti de geniu: Bernini si Borromini.

Barocul piemont

Guarino Guarini: construiește la torino **palatal Carignano**- decoratie abundenta , forme dinamice si jocul de curbe si contracurbe, se observa traditia vadita de explozie a spatiului interior catre exterior cu sali mari reprezentative intre care domina holul oval inconjurat de scara monumentala dispusa pe traseu elitic. **Biserica San Lorenzo** - imbina spatii convexe cu cele concave , dezvolta motivul stelei cu 8 colturi , corpul biserii compus din forme ovale intretaie, delimiteaza un spatiu dinamic specific barocului.

Filipo Juvara : creeaza opere grandioase in care este evidenta trecerea spre forme clasice, realiz **manastirea Superga langa Torino**- monumentalul manastiresc se desf in jurul unei vaste curti interioare, si este dominant de cupola bisericii, plastica arhitecturala specifica barocului tarziu. Anunta clasicismul.

Barocul venetian:

Baldassare Longhena: **biserica Santa Maria della Salute**- de dim importante este amplasata pe Canal Grande intrand astfel in silueta centrului orasului, plastica arhitecturala este lipsita de excese decorative, fiind inspirata de forme antice si paladiene, are 2 sali acoperite cu cupole, exteriorul e bogat decorat si plin de fantezie, se dezvolta in jurul cupolei principale- o coroana de volute ce au rol de contraforti . **Palatele Rezzonico si Pesaro** – fatadele cu o ordonanta suprapusa au o discreta decoratie baroca, tratarea fatadelor intr`o continua succesiune de logii confera palatelor specificul arhitecturii venetiene.

C: marea forta a barocului italian, spiritul dinamic al epocii transpus in arhitectura permit transmiterea rapida stilului in celelate tari europene si tarilor americane. Tarilor care nu au fost independente fata de Vatican au preluat influente baroce in mod selectiv: conceptia spatiala, volumetria, org spatiului granilor si a celui urban.

Barocul in franta:

Arhitectura franceza a avut o deosebita evolutie in sec 17 -18 cand marea parte din europa adoptase barocul ca stil. Francezii ii det sa pastraze forme clasice mai rationale , insa arhitectura franceza a tinut pasul cu vremea si a preluat din baroc elemente de substanta . s`au construit in franta biserici de mare valoare arhitecturala , inspirate de stilul iezuit. Se numara : **biserica** de la Paris **Sf Gervais , bis Sorbonei si bis Val de Grace**(are in interior un baldachin de tipul celui executat de bernini la sf petru).

Evidenta influenta baroca apare la *palatul* de la **Maison Laffitte**(**Francois Mansard** foloseste tipul pe plan in forma de U care permite legatura directa dintre curtea de intrare si gradini, avand corpurile care raman la parter, au saloane in forma eliptica tipice barocului), la cel de la **Vaux Le Vicomte**(**Le Vau** realizeaza compozitia creata de vestibulul de intrare si salonul oval dinspre gradina este asemanatoare cu cea de la palatele baroce italiene sau germane) si la **Versailles** unde relatia intre gradini si spatiul construit este totala. Gradinile in a caror compunere se manifesta principiile baroce si care sunt cunoscute drept gradini de tip francez si au influentat majoritatea constructiilor de parcuri princiere regale sau imperiale din Europa. Gradinile franceze se imbina cu toate elementele peisagistice specifice baroce: vegetatia compusa dupa un traseu ordonat, geometric tratata, alei drepte, grupuri statuare , oglinzi si jocuri de apa puse in relatie cu palatul.

Jules Hardouin Mansart – introduce idei de principiu baroc a repetarii la infinit a unei imagini; impreuna cu **Le Brun** construiesc la versailles **Galeria Oglinzilor**. Tot el introduce si ideea baroca a transversarii totale a spatiului construit de catre natura inconjuratoare prin porticul de legatura intre cele 2 pavilioane care compun marele trianon.

Jacques Ange Gabriel – introduce elemente urbane de tip baroc in ansamblul celebrei **Piete Concorde**. Anunta si neoclasicismul.

Emmanuel Héré – creeaza unul dintre cele mai rafinate exemple de arhitectura si urbanism baroc. **Pietele din Nancy** – capodopera urbanistica , rar exemplu de arhitectura autentic baroca si-a castigat un bine meritat renume. Legate intre ele pintr-un arc de triumf si prin ordonanta fatadelor pietelor de dimensiuni vaste sunt perfect inscise in sit, deschizand pers catre dealurile de la orizont. Arhitectura monumentala , dar gratioasa, grilajele curbe ce inchid spatiul lasand in acelasi timp privirea sa treaca prin ele , fontanele si grupurile statuare, ritmul alert al traveelor sunt subordonate intregului ansamblu .

C: desi in franta s-a adoptat un stil specific si original de arhitectura , arhitectii au stiut sa accepte si sa preia din baroc elemente de baza, totusi barocul s`a manifestat in putine cazuri in acel tot unitar care`l caracterizeaza.

Barocul in Germania:

Arhitectura baroca patrunde inainte de razboiul de 30 de ani. Deosebirile intre arhitectura statelor germane protestante din nord si a celor catolice din sud se mentin. Influenta cu precadere de Olanda si Franta ,state protestante sunt mai putin receptive la arta si arhitectura baroca. Statele catolice, cele din sud si imperiul austriac, sensibile la forme baroce preiau pt inceput direct influentata italiana . Vor continua traditia arhitecturala initiata de bernini, borromini si guarini.

Etape: timpuriu, apogeu(cand formele rococo incep sa`si faca simtita prezenta).

Hildebrandt: construiesc pt printul eugen **palatul Belvedere**.

Andreas Schluter: construiesc **Palatul Regal** si **Arsenalul**.

Knobelsdorff:construiesc in stil rococo **palatul Sans Souci** cu celebrul sau parc proiectat prin imbinarea dintre traseul geometric francez si cel peisagistic englez.

Langa Munchen **palatul Nymphenburg** – resedinta auxiliara cu un imens parc in stil baroc a carei axa de simetrie leaga in linie dreapta palatul de capilala. Inceput de arhitectii italieni **Barelli si Viscardi**, compus din pavilioane de inaltimi diferite si de un corp dominant in ax, palatul este precedat pe parte dinspre oras de o mare curte semicirculara in care debuteaza soseaua dinspre Munchen . Aceasta magistrala devine axa de simetrie a curtii de onoare. E un exemplu de suita de ansamblu de resedinte principare de tip Versailles realizate in sudul Germaniei, ele exprima aceeasi intentie de contopire a spatiului si volumului construit cu mediul inconjurator, grupurile statuare, oglinzi si jocuri de apa , traseul aleelor si organizarea plantatiilor contribuie la materializarea acestei intentii.

Balthasar Neumann: orasul **Wurzburg** cuprinde resedinta episcopala , gradini, o biserica , strazi de`a lungul zidului de aparare ce inconjoara orasul, o piata comerciala , artere de circulatie, poduri, apeducte, constructii de locuinte. Aici se stabilesc reguli de edilitare si de alinieri stradale.

Orsul Karlsruhe :obisnuita trasare geometrica in retea a arterelor este abandonata in favoarea interpretarii unei structuri tipice pt parcurile din sec 17, stazile radiale converg in centrul compozitiei, care este *patalul* princiar si sunt legate de o artera principala cu functiune comerciala . Unele strazi sunt atribuite zonei rezidentiale, celelalte formand o retea de trasee perspective ale parcului, se pierd in departare sugerand infinitul dupa pincipiile baroce.Sistemul de traseu radial cu case cu portice la parter formeaza cadrul construit al marelui spatiu desenat in perspectiva permite asimilarea completa si corecta a orasului cu parcul .Cei mai de seama arhitecti ai barocului sunt : **Fischer von Erlach, Hilderbrandt, Neumann.**

Exponent de mare marca a barocului austriac **Johann Bernhardt Fischer von Erlach**. construieste o serie de monumete si ansambluri baroce de mare insemnatate: *bis Sf Carol Borromeul*(arhitectul a imbinat elem datorate unor variate surse de inspiratie romana ca Pantheonul si cea baroca ca Santa Agnese. Nava principala de plan oval este acoperita cu cupola pe tambur ce domina intreaga compozitie. In interior este urmarit efectul de perspectiva variabila obtinut prin amplasarea in diagonala fata de axele planului capelelor. Contrastul realizat prin dozarea luminii puternica in nava si in zona altarului principal, difuza in celelalte spatii int. Fatada larga marchiaza un corp detasat fata de constructia principala si care primeste un portic monumental de intrare. Cele 2 coloane de tip antic adosate fatadei, turnurile de vest , porticul de acces sunt toate armonios subordonate cupolei ce incununeaza nava ovala.), *Biblioteca* (inscrisa armonios in ansamblul cladirilor hofburg, sala de lectura de dimensiuni mari impune in spatiul generos in care sunt comasate depozitul de carte si sala de lectura)si *Cancelaria Curtii Imperiale* in ansamblul Hofburg de la Viena, *palatul Schonbrunn*(resedinta de vara reprezinta replica palatului lui ludovic de la versailles. In ciuda unei lungimi mari, 400 m, reuseste sa compuna o fatada vioaie si senina specifica barocului austriac. Ansamblul primeste importante influente rococo in special in decorarea interioarelor).

Johann Lukas von Hildebrandt: opera sa este influentata de boronimi si guarini . realizari: *biserica Dominicana din Gabel*- prima constructie de factura spatiala si planimetrica inspirata de proiectele lui Guarini si perfectionata in Germania. *Palatul Belvedere* – inspira din Guarini in modelarea volumelor in compunerea si tratarea scarii de onoare. Palatul e inconjurat de un mare parc cu oglinzi si jocuri de apa cu vegetatie geometric oranduita , plan in forma de bara cu 4 turnuri poligonale la colturi, cladirea e amplasata in punctul de rupere a pantei , partea dinspre gradina care castiga un nivel datorita caderii de teren se armonizeaza cu relieful si marcheaza o rezolvare echilibrata in coordonarea cu corpul de inaltimi diferite ce concureaza catre pavilionul dominant in ax. Intrarea in palat e la un nivel intermediar, intre niv inferior cu sala dinspre gradina si cel princial cu saloane de receptie. De la niv salii dinspre gradina, luminata e difza si spatiul acoperit cu bolti joase sustinute de pilastri atlanti cu ciudate capitele inversate, scara intr`o singura rampa debuseaza in vestibulul intermediar de la nivelul intrarii, se accede pintr`o scara in 2 rampe in spatiul inundat de lumina la nivelul principal. Fatada dinspre intrare are corpul central acuzat pinto grandioasa logie cu fronton ondulat care se reflecta in marele bazin ce o precede. Decoratia fatadelor vioaie si delicata e realizata in relief plat .

Balthasar Neumann: reprezentat al barocului german tarziu abordeaza diferite programe de arhitectura : *palate la Wurzburg*(rezolvat pe un partiu simetric amplu dezvoltat in jurul unei curti ample de onoare.), *Bruchsal* (scara si saloanele de receptie reprezinta un stralucit exemplu de colerare intre spatiu arhitectural si coleratie, scara e desf pe un plan oval. Pornind dintr-o incapere intunecoasa decorata intr-o mainera rustica ce ii da un aspect de grota, scara in 2 rampe urca pt a ajunge la nivel superior intr`un palier inundat de lumina. Bolta acestui mare spatiu de plan oval este pictata in fresca cu nuante deschise.),

Brul, locuinte si sistematizare urbana, **constructii religioase: biserica de pelerinaj Vierzehnheiligen** (eleganta si ingeniozitatea compozitiei spatiale se bazeaza pe un joc savant de asociere in plan si boltire a formelor curbe. Corul este oval, bratele de transept circulare, iar nava e compusa din 2 ovale: primul inspre vest egal cu cel al corului, urmat de spatiul central de dimensiuni mai mari. centrul de interes spatial se afla in mijlocul navei unde este amplasat altarul principal. La linia de intersectie a navei cu transeptul, unde in mod obisnuit ar trebui plasata culopla si deci punctul cel mai inalt inaltat boltirea coboara creand un deosebit efect de surpriza. Cel ce al doilea transept de interes secundar amplasat spre vest la tangenta celor 2 ovale ce compun nava contribuie la crearea unei uimitoare complexitati spatiale. Boltile rezema pe arcele tridimensionale descarcate pe puncte de sprijin izolate).

Jakob Prandtauer: Realizari: Ansamblul de la **Melk** (Constructiile manstiresti dispuse in terase ce urmaresc configuratia terenului , contribuie la punerea in evidenta a bisericii care este in aceeaasi relatie fata de ansamblu cu cea existenta intre biserica si orasul medieval. Salile **manastirii** bogat decorate au un caracter de reprezentare definitiv mai curand pt paltele laice. Bis manastirii e realizata intr-o plastica riguroasa specifica arhitecturii baroce , liniile unduite prezinta atat in interior cat si in fatada principala dau o imagine de miscare accentuata de verticalele cupolei si a celor 2 turnuri de vest . Motivul plastic de mare rafinament este si Arcul Paladian – poarta de acces in manastire dispus la intalnirea avanta a corpurilor ce formeaza curtea ovala din fata bisericii), **Sankt Florian** unde construiesc impresionanta **Scara de onoare** si **Sala de marmura** .

Andreas Schluter : Influentat de proiectul lui Bernini prin - decoratia sculpturala din salile de receptie , ordinul colosal din curtea interioara si modul de grupare a maselor construite. **Palatul regal din Berlin** : Constructie rectangulara desfasurata in jurul unei curti interioare are fatade in stil baroc cu tendinte clasicizante.

Mattaues Poppelman : E autorul **palatului Zwinger din Dresda** - stilul sau exuberant si gratios se situeaza la limita dintre baroc si rococo prin volumetria ansamblului , prin elansarea verticala a pavilioanelor ce marcheaza axele, prin tratarea vitrata a fatadelor, palatul ilustreaza tangenta intre stilul baroc si cel gotic. Galeriile transparente pe un singur nivel inconjoara o curte vasta destinata spectacolelor. In punctele cardinale sunt dispuse pavilioane cu 2 nivele. Palatul e dotat cu un teatru si o sala de bal. Pavilioanele au o decoratie exuberanta in care elem sculpturale perfect armonizat cu arhitectura.